

Funkcijų aproksimavimas: Bangelių metodas

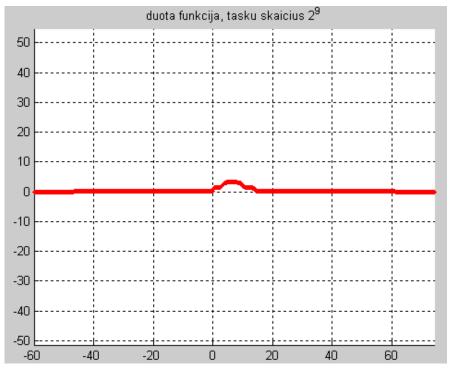
Temoje aiškinama:

- Pavienio signalo aproksimavimo uždavinys. Lokalių bazinių funkcijų poreikio motyvavimas;
- Mastelio funkcijos ir bangelės apibūdinimas. Haro bangelių bazė ir jos savybės;
- Haro bangelių bazės koeficientų apskaičiavimas mažiausių kvadratų metodu;
- Haro bangelių bazės koeficientų apskaičiavimas, taikant piramidinį algoritmą;
- Parametriškai duotų funkcijų aproksimavimas bangelėmis;
- MATLAB funkcijos bangelių aproksimacijai apskaičiuoti

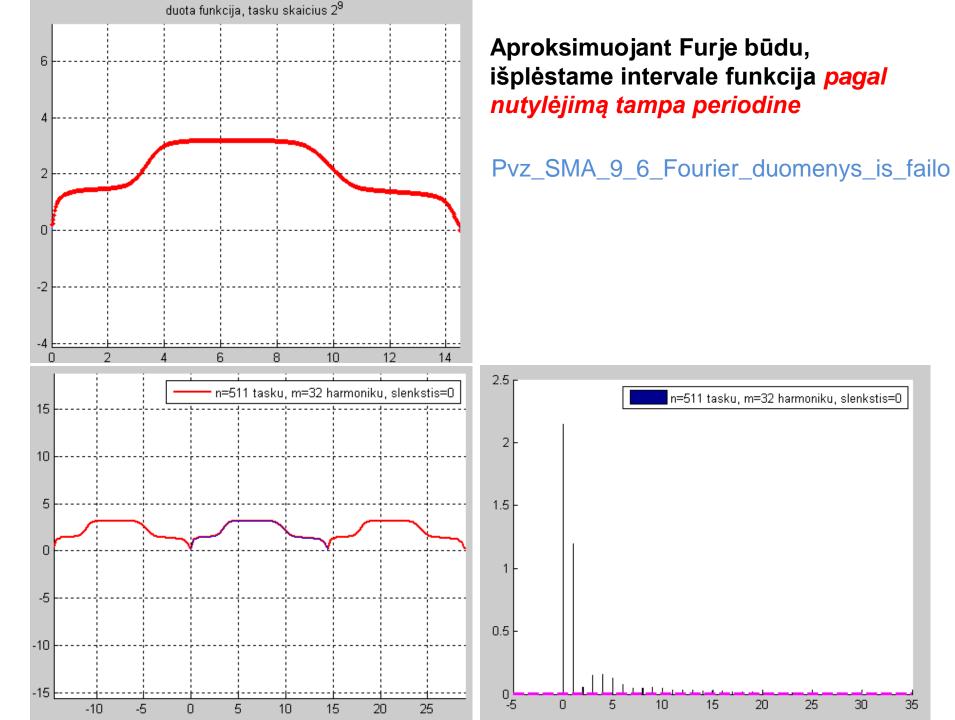
Pavienio signalo aproksimavimo uždavinys. Lokalių bazinių funkcijų poreikio motyvavimas

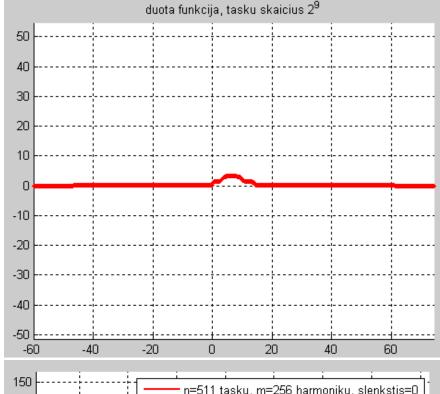
Aproksimavimas bangelėmis (wavelets) Haro (Haar) bangelių aproksimacija

Bangelėmis siekiama aproksimuoti pavienį laike arba erdvėje atskirtą signalą

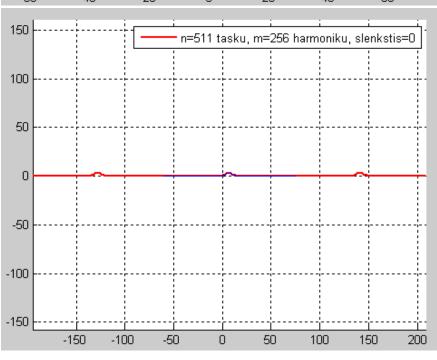
Atskirtam signalui aproksimuoti netinka vienanarių arba trigonometrinių funkcijų bazės

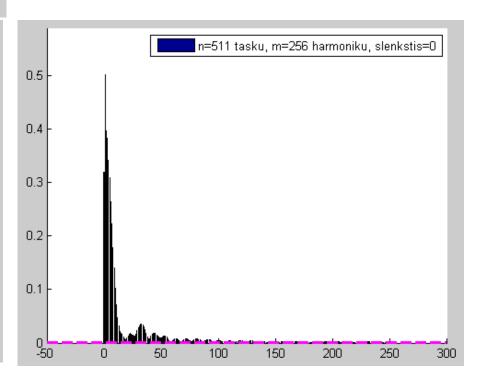

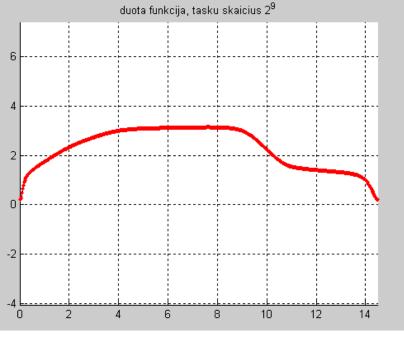

Furje būdu aproksimuojant signalą, atskirtą "ilgame periode", smarkiai išauga aproksimavimo kokybei pasiekti reikalingų harmonikų skaičius.

Pvz_SMA_9_6_Fourier_duomenys_is_failo.m

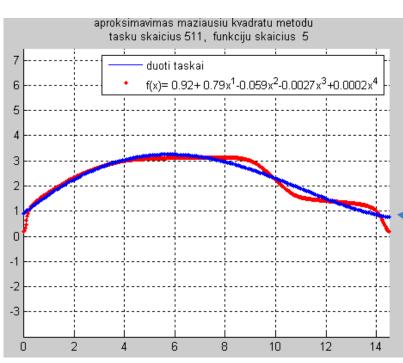

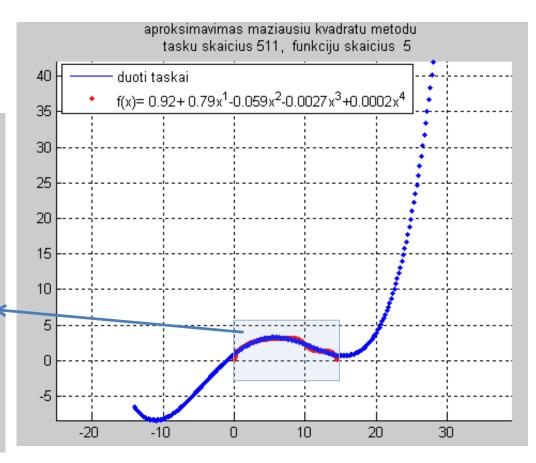

Aproksimuojant vienanarių bazėje, išplėstame intervale funkcija *visiškai nebeatitinka aproksimuojamo signalo esmės*

Pvz_SMA_9_7_vienanariai_duomenys_is_failo.m

- •Aproksimavimas tiek Furje, tiek ir daugianarių bazinėmis funkcijomis neperiodinių signalų atveju nėra geras. Taip yra todėl, kad šių bazinių funkcijų pobūdis *nėra lokalus*;
- Neperiodiniams signalams aproksimuoti žymiai geriau tinka bangelių pavidalo bazinės funkcijos

Mastelio funkcijos ir bangelės apibūdinimas. Haro bangelių bazė ir jos savybės

Aproksimavimas bangelėmis

- •Atskirtiems signalams aproksimuoti naudojamos *lokalųjį pobūdį* turinčios bazinės funkcijos, vadinamos *mastelio funkcijomis* (scaling function) ir bangelėmis (wavelet);
- •Mokslo literatūroje naudojami terminai "bangelės" ir "vilnelės" yra sinonimai;
- Bangelės gali būti įvairios, tačiau privalo tenkinti du svarbiausius reikalavimus:

$$\int\limits_{-\infty}^{\infty} \psi(t)dt = 0$$
 - turi "banguoti " apie Ox ašį
$$\int\limits_{-\infty}^{\infty} \psi^2(t)dt < \infty$$

Šios abi sąlygos gali būti patenkintos, jeigu funkcija nelygi nuliui tik tam tikrame baigtiniame intervale. Jos grafikas visuomet panašus į tame intervale pavaizduotą "subangavimą", t.y. pavienę bangelę

Bangelės aprašomos intervale [0, 1]

Išraiškos yra paprastesnės, kai formuluotės pateikiamos funkcijoms, apibrėžtoms [0,1] intervale. Esant kitokiam intervalui, reikia pakeisti kintamąjį.

- Nagrinėjame funkciją, duotą intervale 0 <= x <= 1
- Kai turime kitokį funkcijos apibrėžimo intervalą a<= X<= b, kintamasis pakeičiamas taip:

$$X = Ax + B;$$

 $x = 0 \implies X = a \implies a = B;$
 $x = 1 \implies X = b \implies b = A + B;$
 $A = b - a;$ $B = a$

$$x = \frac{X - a}{b - a};$$

$$X = (b - a)x + a$$

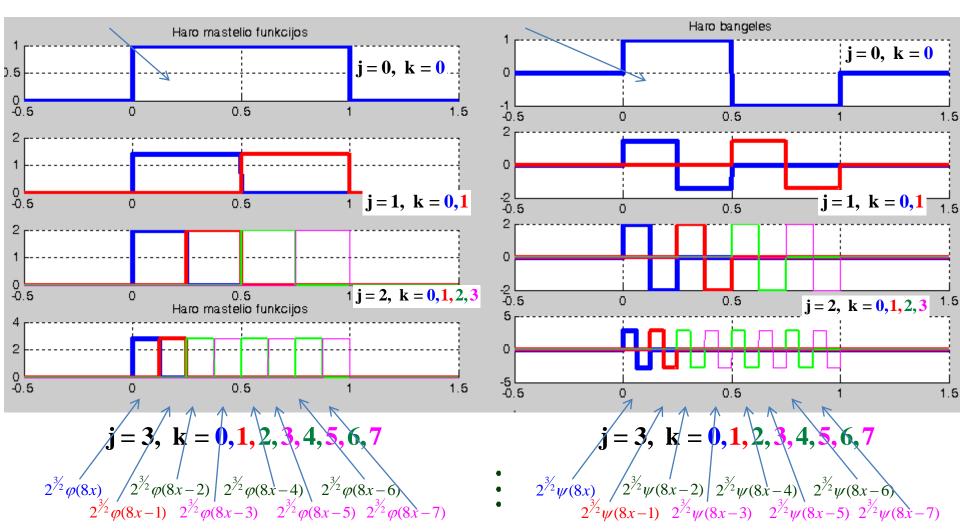
Haro bangelių bazė

"Motininė" Haro mastelio funkcija (lygis j=0):

$$\varphi(x) = \frac{1}{2} \left(sign(x) - sign(x-1) \right)$$

"Motininė" Haro bangelė (lygis j=0):

$$\psi(x) = \frac{1}{2} \left(sign(x) - 2sign(x - 0.5) + sign(x - 1) \right)$$

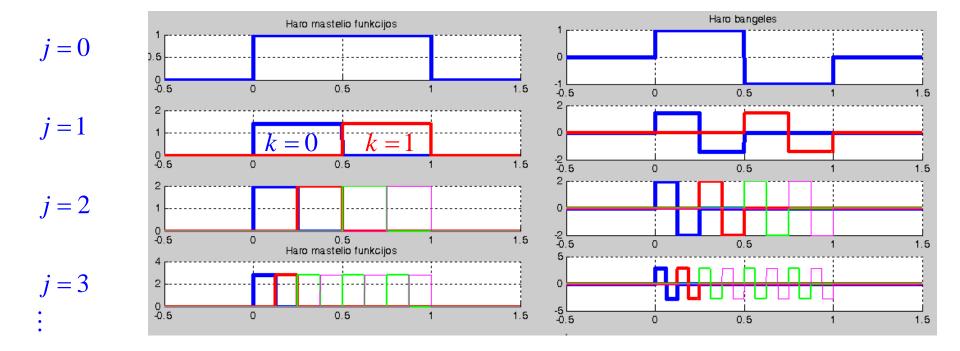
Haro bangelių bazė. Savybės (1,2)

1) Bangelių bazė gaunama, suspaudžiant ir perslenkant Ox ašyje motinines ir bangelių funkcijas bei taikant koeficientus:

$$2^{j/2} \varphi(2^j x - k), \quad 2^{j/2} \psi(2^j x - k), \quad j = 0, 1, 2, \dots \quad k = 0, 1, \dots, 2^j - 1$$

2) Skirtinguose smulkumo lygiuose funkcijų amplitudės skirtingos. Jos tokios, kad kiekvienos funkcijos kvadrato integralas būtų lygus 1:

$$\int_{0}^{1} \left(2^{\frac{j}{2}} \varphi(2^{j} x - k) \right)^{2} dx = 1, \quad \int_{0}^{1} \left(2^{\frac{j}{2}} \psi(2^{j} x - k) \right)^{2} dx = 1, \quad j = 0, 1, 2, \dots \quad k = 0, 1, \dots, 2^{j} - 1$$

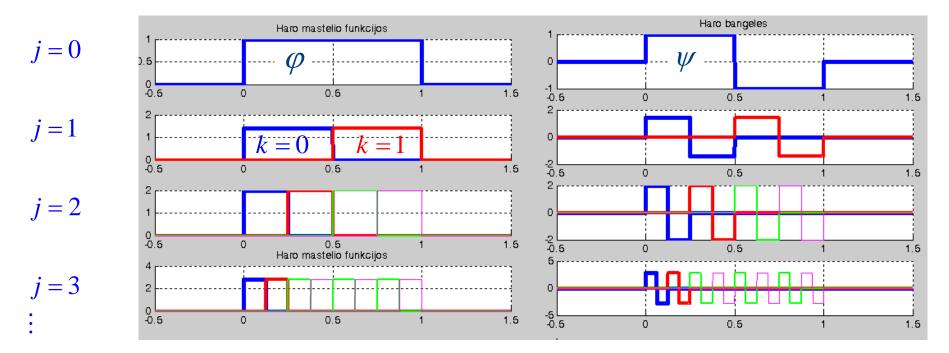
Haro bangelių bazė. Savybės (3)

3) Tenkinamos tarpusavio ortogonalumo sąlygos tarp mastelio funkcijos postūmių tame pačiame lygyje. Haro funkcijų atveju tai akivaizdu, kadangi postūmiai nepersikerta tarpusavyje Ox ašyje

$$\int_{0}^{1} \varphi(2^{j}x - k) \varphi(2^{j}x - s) dx = 0;$$

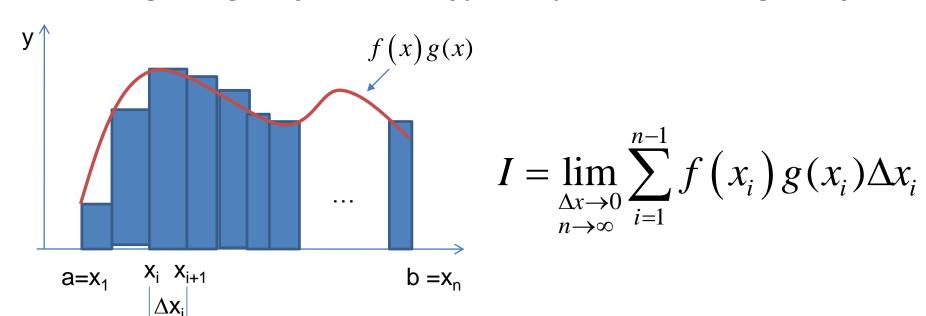
$$j = 0, 1, 2, \dots ; \quad k = 0, 1, \dots, 2^{j} - 1; \quad s = 0, 1, \dots, 2^{j} - 1; \quad k \neq s$$

Bangelės yra tarpusavyje ortogonalios tiek imant iš to paties, tiek ir iš skirtingų lygių. Jos taip pat yra ortogonalios to paties lygio ir žemesniųjų lygių numerių mastelio funkcijoms;

!! Funkcijų ortogonalumo paaiškinimas :

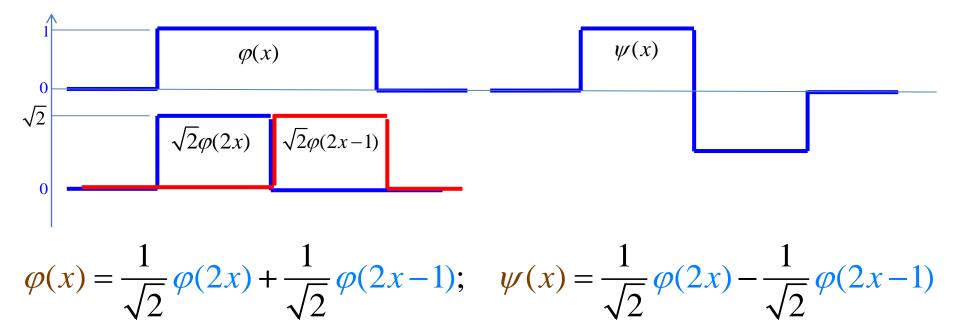
- Du nenuliniai vektoriai yra ortogonalūs, kai jų skaliarinė sandauga lygi nuliui;
- dvi funkcijos yra ortogonalios, jeigu jų sandaugos integralas nagrinėjamame intervale lygus nuliui;
- Galima paaiškinti taip:
 - Integralas yra riba nykstamai mažu žingsniu paimtų dauginamųjų funkcijų reikšmių sandaugų sumos, padaugintos iš žingsnio ilgio. Tai reiškia, kad dviejų funkcijų sandaugos integralas yra ribinis dviejų vektorių skaliarinės sandaugos atvejis

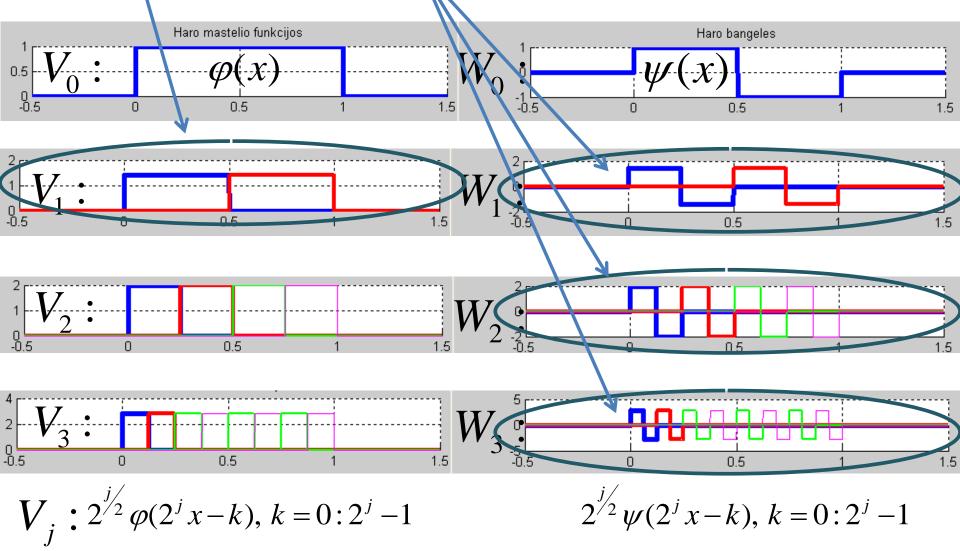
Haro bangelių bazė. Savybės (4)

4) Visoms bangelių rūšims turi galioti *plėtinių lygtys*, kurios tiesiškai išreiškia mastelio ir bangelių funkcijas kaip mastelio funkcijų sekančiame smulkesniame lygyje tiesinę kombinaciją.

Haro bangelių atveju plėtinių lygtys yra tokios:

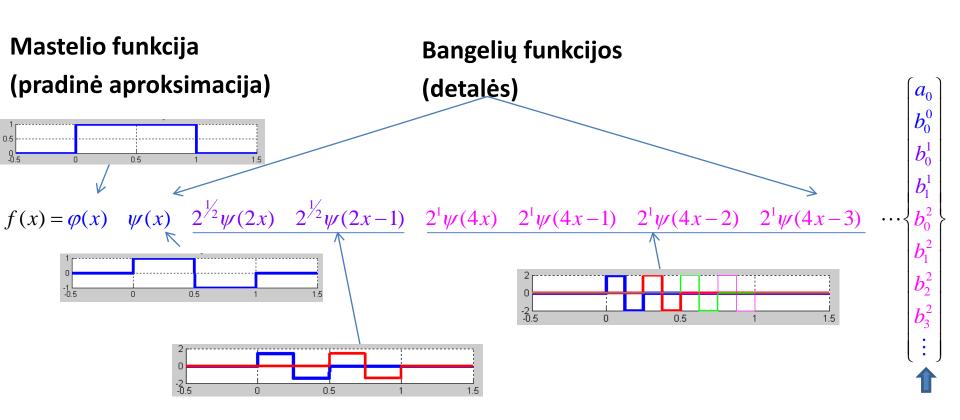
- 1. Aproksimuojant bangelėmis, funkcija pateikiama tam tikro parinkto smulkumo *MF bazėje* (t.y. saugomi koeficientai prie tos bazės funkcijų);
- 2. Smulkęsnių signalo detalių koeficientai apskaičiuojami ir išsaugomi to paties ir smulkesniųjų lygių *BF* bazėje;
- 3. Taip parinktos bazinės funkcijos yra tarpusavyje ortogonalios

Haro bangelių koeficientų apskaičiavimas mažiausių kvadratų metodu

Kaip apskaičiuoti bangelių aproksimacijos koeficientus?

1. Aproksimavimas bangelėmis yra bendrojo aproksimavimo uždavinio atskiras atvejis, kai turime tokią aproksimuojančių funkcijų bazę:

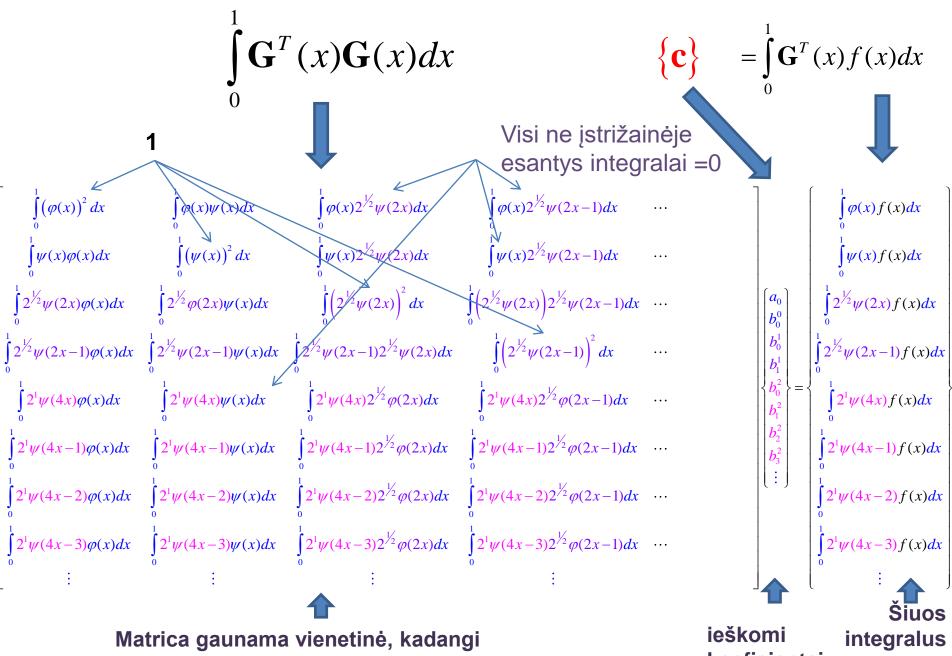

$$f(x) = \begin{bmatrix} \varphi(x) & \psi(x) & 2^{\frac{1}{2}}\psi(2x) & 2^{\frac{1}{2}}\psi(2x-1) & 2^{\frac{1}{2}}\psi(4x) & 2^{\frac{1}{2}}\psi(4x-2) & 2^{\frac{1}{2}}\psi(4x-3) & \cdots \end{bmatrix} \begin{cases} b_0^0 \\ b_0^1 \\ b_1^2 \\ b_1^2 \\ b_2^2 \\ b_2^2 \\ b_2^3 \\ \vdots \end{cases}$$

$$f(x) = \mathbf{G}(x)\mathbf{c}$$

$$\begin{cases} f(x) = \mathbf{G}(x)\mathbf{c} \\ \mathbf{G}(x)\mathbf{c} \\ \mathbf{G}(x)\mathbf{G}(x)\mathbf{d} \\ \mathbf{G}(x)\mathbf{G}(x)\mathbf{d} \\ \mathbf{G}(x)\mathbf{G}(x)\mathbf{d} \\ \mathbf{G}(x)\mathbf{G}(x)\mathbf{d} \\ \mathbf{G}(x)\mathbf{G}(x)\mathbf{G}(x)\mathbf{d} \\ \mathbf{G}(x)\mathbf{$$

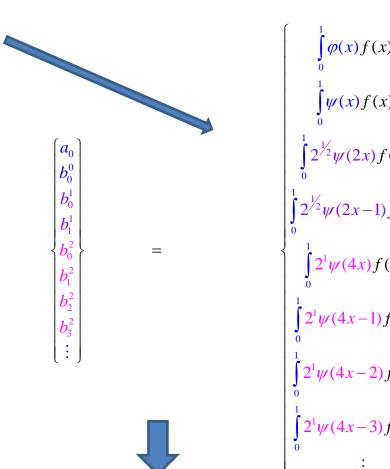
 x yra tolydus argumentas, todėl anksčiau nagrinėtos iš matricų daugybos veiksmo kylančios skaliarinės sandaugos virsta integralais (žr.paaiškinimą apie funkcijų ortogonalumą ankstesnėje skaidrėje)

parinkta funkcijų bazė yra ortonormuota

koeficientai reikia apskaičiuoti

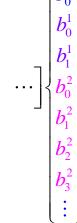
Aproksimavimo koeficientai gali būti gauti, apskaičiuojant integralus:

Kai žinomi koeficientai, aproksimuotą

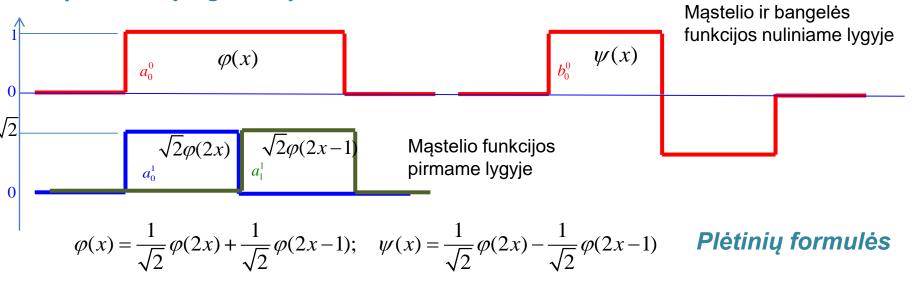
funkciją pavaizduojame pagal išraišką:
$$f_{approx}(x) = \begin{bmatrix} \varphi(x) & \psi(x) & 2^{\frac{1}{2}}\psi(2x) & 2^{\frac{1}{2}}\psi(2x-1) & 2^{1}\psi(4x) & 2^{1}\psi(4x-1) & 2^{1}\psi(4x-2) & 2^{1}\psi(4x-3) & \cdots \end{bmatrix}$$

Vaizdavimo taškai

Haro bangelių bazės koeficientų apskaičiavimas, taikant piramidinį algoritmą

Racionalu bangelių aproksimacijos koeficientus apskaičiuoti, taikant piramidinį algoritmą

$$a_{0}^{1} = \int_{0}^{1} 2^{\frac{1}{2}} \varphi(2x) f(x) dx$$
Mąstelio funkcijų koeficientai pirmajame lygyje
$$a_{1}^{1} = \int_{0}^{1} 2^{\frac{1}{2}} \varphi(2x-1) f(x) dx$$

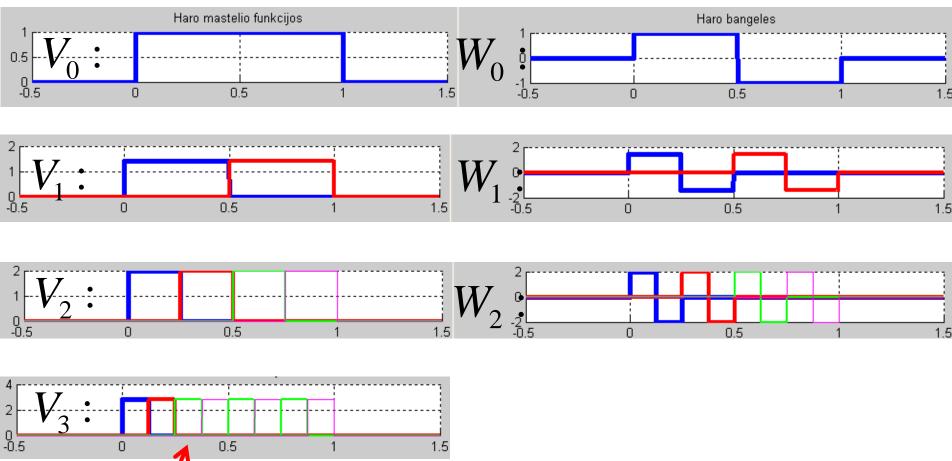
$$\frac{a_{0}^{1} + a_{1}^{1}}{2^{\frac{1}{2}}} = \int_{0}^{1} (\varphi(2x) + \varphi(2x-1)) f(x) dx = \int_{0}^{1} \varphi(x) f(x) dx = a_{0}^{0}; \quad a_{0}^{0} = \frac{a_{0}^{1} + a_{1}^{1}}{\sqrt{2}};$$

$$\frac{a_{0}^{1} - a_{1}^{1}}{2^{\frac{1}{2}}} = \int_{0}^{1} (\varphi(2x) - \varphi(2x-1)) f(x) dx = \int_{0}^{1} \psi(x) f(x) dx = b_{0}^{0}; \quad b_{0}^{0} = \frac{a_{0}^{1} - a_{1}^{1}}{\sqrt{2}};$$

Mąstelio ir bangelės funkcijų koeficientai nuliniame lygyje

Pagal dviejų šalia esančių mąstelio funkcijų koeficientus galima apskaičiuoti sekančiame stambesniame lygyje esančių ir atitinkamą intervalą dengiančių mąstelio ir bangelės funkcijų koeficientus

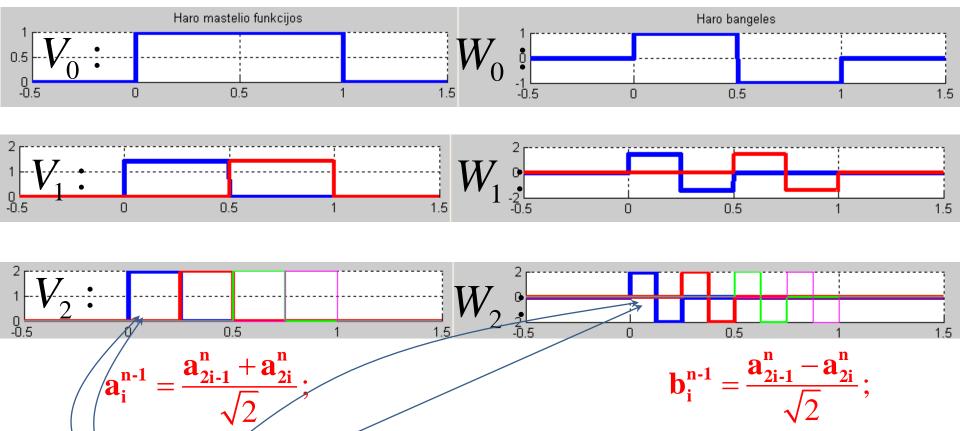
Piramidinis algoritmas, 1 žingsnis:

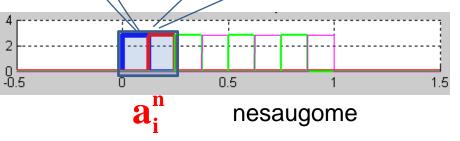
1. Signalą, dugtą 2ⁿ (*šiame paveiksle n=3*)taškuose, aproksimuojame mastelio funkcijų bazė e bazėfe $V_n: 2^{n/2} \varphi(2^n x - k), k = 0: 2^n - 1$ Koeficient $\mathbf{a_i^n} = 2^{-n/2} y_i, i = 0: 2^n - 1$

Koeficientai yra aproksimuojamos funkcijos reikšmės atitinkamos mastelio funkcijos kairiajame taške

Piramidinis algoritmas, 2 žingsnis:

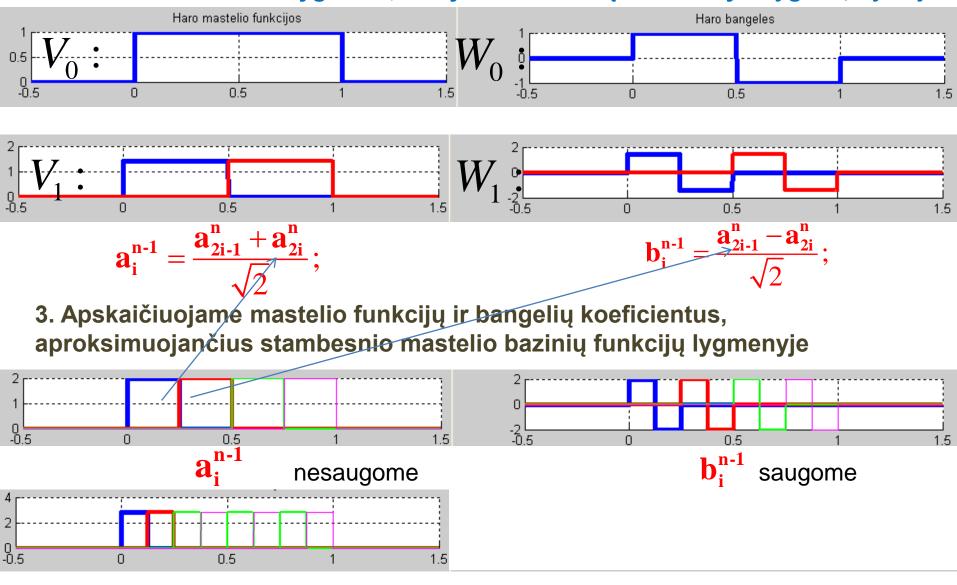

2. Apskaičiuojame mastelio funkcijų ir bangelių koeficientus, aproksimuojančius stambesnio mastelio bazinių funkcijų lygmenyje

Piramidinis algoritmas, 3 žingsnis, ir t.t.:

Visuose lygiuose, išskyus 0 intervalų skaičius yra lyginis, t.y.2^j

nesaugome

Atvejis, kai funkcija apibrėžta intervale [a,b] (MATLAB):

$$x = \frac{X - a}{b - a}$$

$$\tilde{x} = \frac{x}{b-a} - \frac{a}{b-a}; \qquad \varphi(\tilde{x}) = \frac{1}{2(b-a)} \left(sign(\tilde{x}) - sign(\tilde{x}-1) \right)$$

$$\psi(\tilde{x}) = \frac{1}{2(b-a)} \left(sign(\tilde{x}) - 2sign(\tilde{x}-0.5) + sign(\tilde{x}-1) \right)$$

Aproksimavimas pagal duotas signalo reikšmes smulkiausiame mastelyje:

$$\mathbf{a}_{i}^{\mathbf{n}} = 2^{-n/2}(b-a)y_{i}, i=0:2^{n}-1$$

Jeigu bazinių funkcijų apibrėžimo sritis labai mažais dydžiais pratęsime už srities ribų, bus pavaizduoti vertikalūs frontai intervalo pradžioje ir gale

```
function h=Haar_scaling(x,j,k,a,b) %
eps=1e-9; xtld=(x-a)/(b-a);
xx=2^j*xtld-k; h=2^(j/2)*(sign(xx-eps)-sign(xx-1+eps))/(2*(b-a));
return,end
```

```
function h=Haar_wavelet(x,j,k,a,b)
eps=1e-9; xtld=(x-a)/(b-a);
xx=2^j*xtld-k; h=2^(j/2)*(sign(xx-eps)-2*sign(xx-0.5)+sign(xx-1+eps))/(2*(b-a));
return,end
```

Pvz SMA 9 8 Haar base

Atvejis, kai funkcija apibrėžta intervale [a,b] (Python):

$$\tilde{x} = \frac{x}{b-a} - \frac{a}{b-a}; \qquad \varphi(\tilde{x}) = \frac{1}{2(b-a)} \left(sign(\tilde{x}) - sign(\tilde{x}-1) \right)$$

$$\psi(\tilde{x}) = \frac{1}{2(b-a)} \left(sign(\tilde{x}) - 2sign(\tilde{x}-0.5) + sign(\tilde{x}-1) \right)$$

Aproksimavimas pagal duotas signalo reikšmes smulkiausiame mastelyje:

$$\mathbf{a}_{i}^{\mathbf{n}} = 2^{-n/2}(b-a)y_{i}, \quad i = 0:2^{n}-1$$

Jeigu bazinių funkcijų apibrėžimo sritis labai mažais dydžiais pratęsime už srities ribų, bus pavaizduoti vertikalūs frontai intervalo pradžioje ir gale

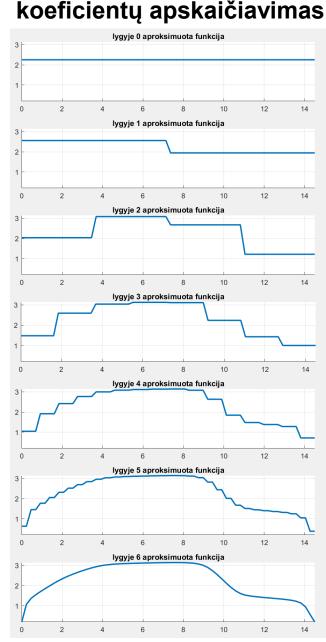
Piramidinis algoritmas (formulių suvestinė)

Duoti taškai:	$(x_i, y_i), i = 1:2^n$
Aproksimavimas smulkiausiame mastelyje:	$a_i^n = 2^{-n/2}(b-a)y_i, i=1:2^n$
Aproksimavimo ir detalių koeficientų apskaičiavimas stambesniuse masteliuose:	$a_{i}^{n-1} = \frac{a_{2i-1}^{n} + a_{2i}^{n}}{\sqrt{2}}; b_{i}^{n-1} = \frac{a_{2i-1}^{n} - a_{2i}^{n}}{\sqrt{2}}; i = 1:2^{n-1}$ $a_{i}^{n-2} = \frac{a_{2i-1}^{n-1} + a_{2i}^{n-1}}{\sqrt{2}}; b_{i}^{n-2} = \frac{a_{2i-1}^{n-1} - a_{2i}^{n-1}}{\sqrt{2}}; i = 1:2^{n-2}$ \vdots
	$a_i^0 = \frac{a_1^1 + a_2^1}{\sqrt{2}}; b_i^0 = \frac{a_1^1 - a_2^1}{\sqrt{2}}; i = 1$

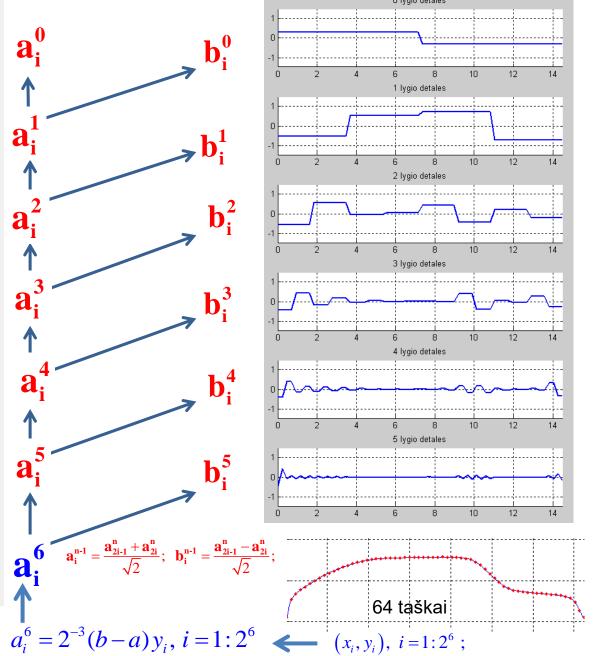
Aproksimavimo bangelėmis koeficientai

- Saugome tik "raudonus" koeficientus (žr. ankstesnę skaidrę);
- Kurį smulkumo lygį bepasirinktume aproksimavimui mastelio funkcijomis, bendras koeficientų skaičius visuomet yra 2ⁿ (t.y. tiek pat, kiek buvo duota taškų smulkiausiame lygyje);
- Aproksimavimas bangelėmis įgalina rūšiuoti signalo dedamasias pagal jų svarbą

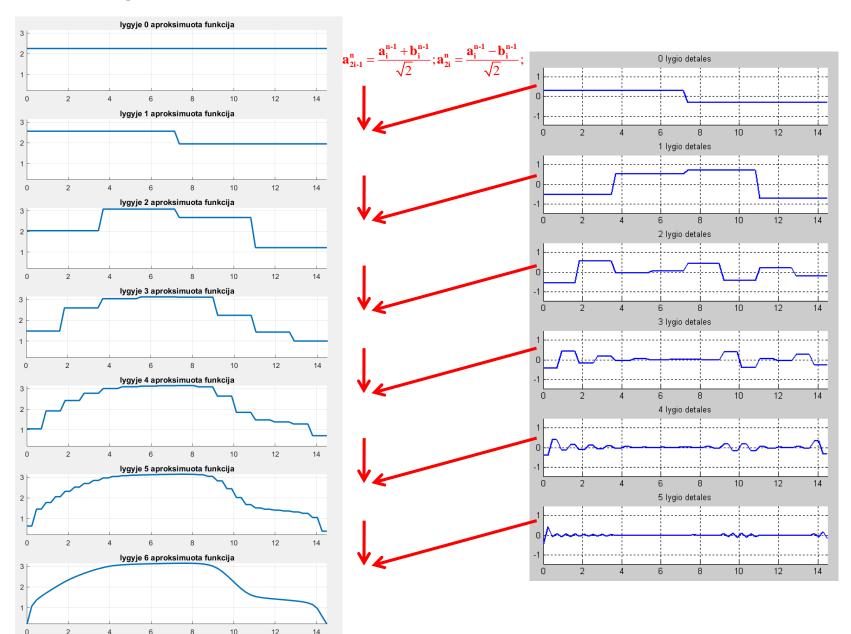
Aproksimavimo bangelėmis koeficientų apskaičiavimas

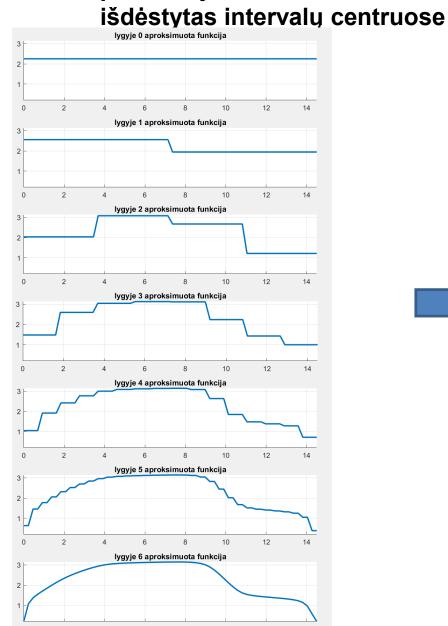
Pvz_SMA_9_9_ Haro_bangeliu_aproksimacija.m Pvz_SMA_9_9_ Haro_bangeliu_aproksimacija.py

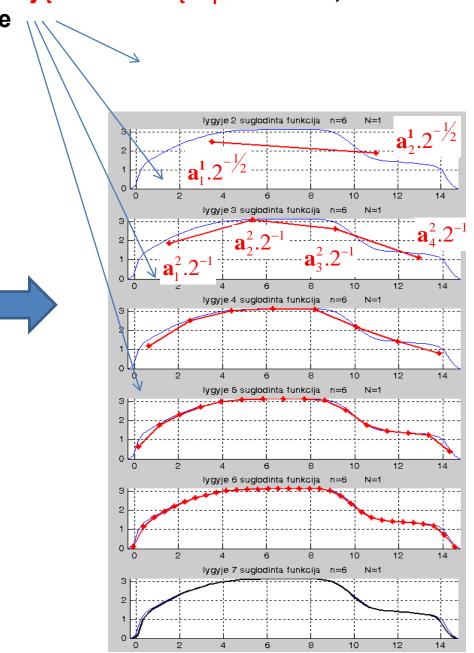

Bangelėmis aproksimuoto signalo reikšmių apskaičiavimas (signalo "rekonstravimas")

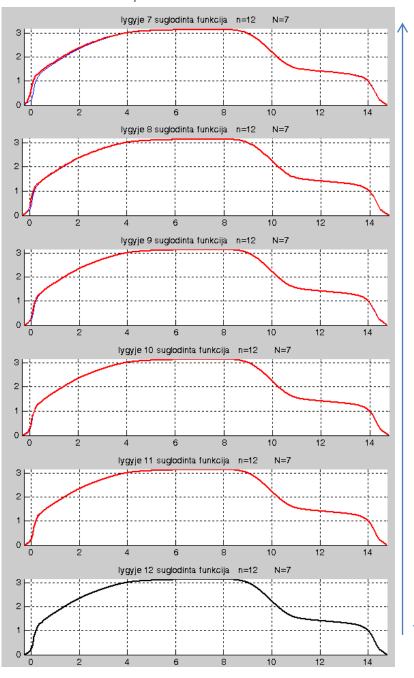

Bangelėmis aproksimuotą signalą paprasčiau vaizduoti, panaudojant tik mastelio funkcijų koeficientų a_i reikšmes,

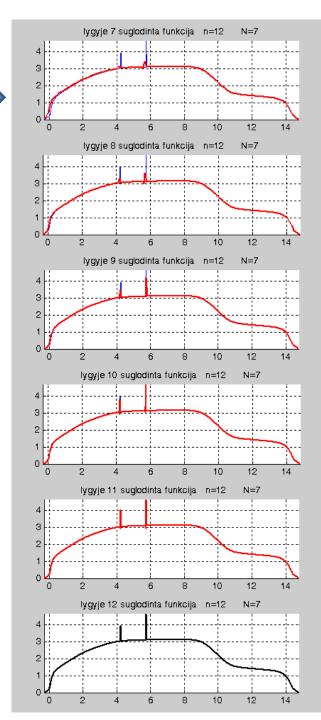

"Glodinimas" = "aproksimavimas"

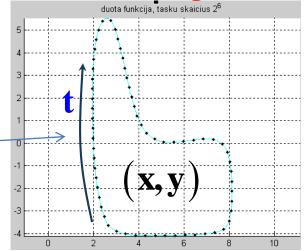
"Triukšmo" filtravimas

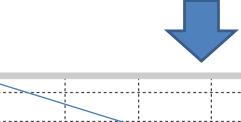

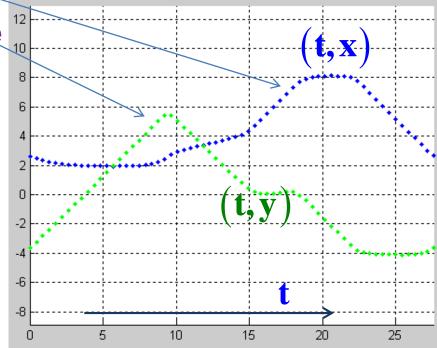
Parametriškai duotų funkcijų aproksimavimas bangelėmis

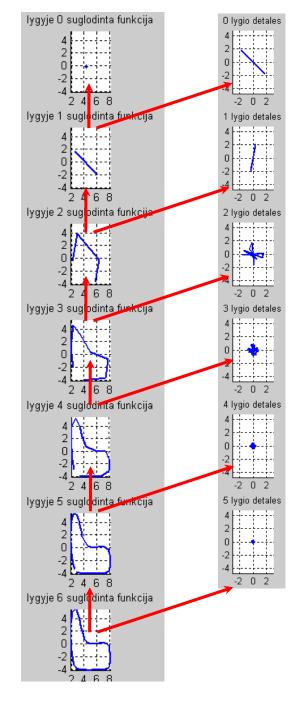
Parametriškai duotų funkcijų aproksimavimas bangelėmis

- Duota taškų seka, aprašanti bendrojo pavidalo kreivę
- Sudaromos jos koordinačių priklausomybės nuo parametro
- •Didėjančio argumento sekos (t,x) ir (t,y) laikomos dviem nepriklausomais signalais, kurie 10 aproksimuojami bangelėmis

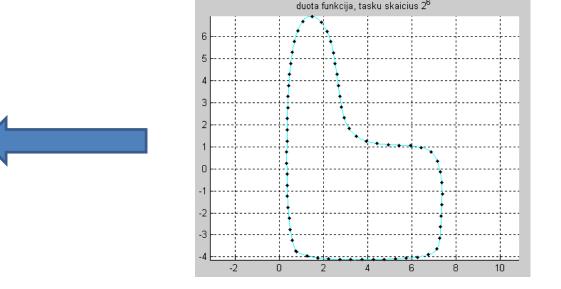

Parametrinis aproksimavimas Haro bangelėmis

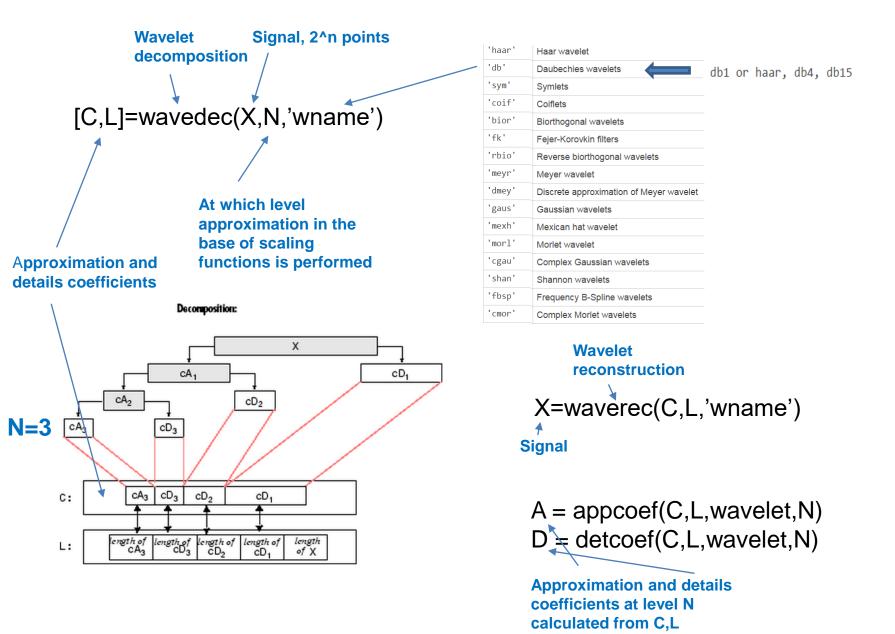
Pvz_SMA_9_10_ Haro_bangeliu_aproksimacija_parametrine.m

- Apskaičiavus aproksimuoto signalo reikšmes, jos vaizduojamos erdvėje (x,y), t.y. eliminuojamas parametras t
- •Čia nuliniame detalumo lygyje aproksimuota funkcija yra vienas taškas, kadangi duotoji kreivė yra uždara

MATLAB funkcijos bangelių aproksimacijai apskaičiuoti

MATLAB Wavelet Toolbox funkcijų taikymas

SMA_09_Klausimai savikontrolei(1):

- Kas yra diskretusis Furje aproksimavimas(DFA), kokios bazinės funkcijos naudojamos;
- 2. Kas yra bazinių funkcjų ortogonalumas integruojant ir sumuojant diskrečiuose taškuose;
- 3. Kaip apskaičiuojami DFA koeficientai;
- 4. Paaiškinkite, kokią informaciją apie tiriamą signalą teikia Furje harmonikų amplitudės. Ar pagal sumines harmonikų amplitudes galima vienareikšmiškai atkurti išeities signalą;
- 5. Kaip filtruojamas signalas pagal dažnius;
- 6. Kaip filtruojamas signalas pagal amplitudžių reikšmes;
- 7. Kokie sunkumai kyla, taikant Furje aproksimavimą neperiodiniams signalams;

SMA_09_03 Klausimai savikontrolei:

- 1. Kodėl pavieniam signalui aproksimuoti netinka Furje metodas;
- Paaiškinkite kas yra ir kam naudojamos Haro mastelio funkcijos ir bangelės;
- 3. Išvardinkite 4 svarbiausias mastelio funkcijų ir bangelių savybes;
- 4. Kaip apskaičiuojami diskrečiojo bangelių aproksimavimo koeficientai;
- 5. Naudodamiesi literatūra paaiškinkite, kaip gaunamos piramidinio algoritmo formulės;
- 6. Kam naudojamas piramidinis algoritmas, paaiškinkite skaičiavimų eigą;
- Paaiškinkite, kaip pateikiamas signalas, išskaidytas į aproksimavimo ir detalių koeficientus;
- 8. Kaip atliekamas bangelių aproksimavimas daugiareikšmėms funkcijoms (pvz. kontūru duotam piešiniui)